

ÖZET

SARI, Sevda. *Sürekli Kaygının Yordayıcıları Olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Endişe ile İlgili İnançlar ve Kontrol Odağının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Bu çalışmanın amacı sürekli kaygının yordayıcıları olarak belirsizliğe tahammülsüzlüğün, endişe ile ilgili olumlu inançların, olumsuz değerlendirmelerin ve kontrol odağının incelenmesidir. Bu amaçla öncelikle, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeğinin ve Endişenin Sonuçları Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapıldığı ön çalışma örneklemini Hacettepe Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan 204 üniversite öğrencisinden, ana çalışma örneklemini ise aynı üniversiteden 237 öğrenciden oluşmaktadır. Ön çalışma ve ana çalışma örneklemindeki öğrencilere Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ), Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği (EOİÖ), Endişenin Sonuçları Ölçeği (ESÖ), Sürekli Kaygı Ölçeği ve Kontrol Odağı Ölçeği uygulanmıştır. Yapılan analizlerde BTÖ, EOİÖ ve ESÖ'nin tüm ve alt ölçek olarak iç tutarlılıklarının tatmin edici düzeyde olduğu görülmüştür. BTÖ'ne uygulanan faktör analizinde dört faktör elde edilmiştir: 'belirsizlik stres verici ve üzücüdür', 'belirsizlik ile ilgili olumsuz benlik değerlendirmeleri', 'geleceği bilmemek rahatsız edicidir' ve 'belirsizlik eyleme geçmemi engeller'. EOİÖ'ne uygulanan faktör analizinde ise 'endişelenmek problem çözmeye yardımcı olur ve motivasyon kaynağıdır', 'endişelenmek tehlikeli ve olumsuz sonuçları engeller', 'endişelenmek olumsuz duygulara karşı korur' şeklinde adlandırılan üç faktöre ulaşılmıştır. ESÖ'nin 'endişe ile ilgili olumsuz değerlendirmeler' ve 'endişe ile ilgili olumlu değerlendirmeler' şeklinde iki faktörünün olduğu görülmüştür. Yapılan regresyon analizlerine göre belirsizliğe tahammülsüzlüğün, sürekli kaygının en güçlü yordayıcısı olduğu, ayrıca, endişe ile ilgili olumsuz değerlendirmelerin, kişisel kontrol duygusu eksikliğinin, belirsizlik ile ilgili yapılan olumsuz benlik değerlendirmelerinin, endişenin problem çözme ve motivasyon kaynağı olduğu inancının sürekli kaygının yordayıcıları olduğu söylenebilir. Bunun yanında kaygı seviyesi yükseldikçe endişe ile

ilgili olumlu inançların ve olumsuz değerlendirmelerin anlamlı olarak artarak farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca sürekli kaygının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak kadınların endişe ile ilgili daha yüksek olumsuz değerlendirmeleri varken, erkeklerin endişe ile ilgili daha yüksek olumlu inançları olduğu bulunmuştur. Kadınlar belirsizliği daha çok stres verici ve üzücü olarak değerlendirmektedir. Araştırmanın bulguları ilgili literatürün ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Sürekli kaygı, belirsizliğe tahammülsüzlük, endişe ile ilgili olumlu inançlar, endişe ile ilgili olumsuz değerlendirmeler, kontrol odağı